KINNITATUD

haridus- ja teadusministri käskkirjaga

„Haridus- ja teadusministri 16. detsembri 2022.a.

käskkirja nr 355 „Eestikeelsele õppele ülemineku

tegevuskava kinnitamine”” muutmine

Lisa 2

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 muutmine 2026. aastal seletuskiri

Taustainformatsioon

Tegevuskava kinnitati 16. detsembril 2022. a haridus- ja teadusministri käskkirjaga, tegevuskavas märgitud tegevuste juurde lisati elluviimise perioodid ja tähtajad, prognoositav eelarve ja kaasatud partnerid.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022–2030 ja selle eelarve vaadatakse üle igal kalendriaastal ja lähtutakse kahest põhimõttest:

1) 2022. aastal kinnitatud tegevuskavasse viidi 2023. ja 2025. aastal sisse vajalikud täiendused säilitades samal ajal tabelis kõik eelnevalt kirjas olnud (töös olevad) ja ka juba lõpetatud või tehtud tegevused.
2) 2026. a muudetud tegevuskava seletuskirjas tuuakse võrreldes eelmise tegevuskavaga välja ainult juurde lisatud tegevuste selgitused, täpsustatud teemade ja tegevuste muudatuste selgitused ning tehtud, eemaldatud või lõpetatud tegevuste viide/põhjendus.

2026. a täiendati tegevuskava järgmiselt:

1) Lisatud viis tegevust (*viide: lisatud tegevused 2026*): HTMi strateegilised nõustajad toetavad haridusasutuste juhtkondi ja EKI keelenõustajad toetavad haridusasutuse õpetajaid õppetegevuste ja tundide läbiviimisel ja metoodika valikul; Tartu Ülikooli Narva Kolledži (TÜNK) mitmekeelse hariduse keskuse ja metoodikakeskuse tegevuste lisamine tegevuskavasse, juhendmaterjalide loomine koolide õpetajatele LAK-õppe metoodika rakendamiseks erinevates kooliastmetes ja õppeainetes; eestikeelsele õppele ülemineku seiresüsteemi väljatöötamine.

2) Täpsustatud tegevused (*viide: täpsustatud tegevused*): alusharidusseaduse vastuvõtmine ja põhikooli riikliku õppekava muutmise valdkondade tähtaegade täpsustamine; keeleseaduse valmimise tähtaja täpsustamine; riigikoolide investeeringute tähtaegade täpsustamine; koolide ja lasteaedade riskipõhise järelevalve sisseviimine; koolikorraldust ja metoodikat käsitlevate üleminekumudelite väljatöötamine; Narva gümnaasiumi, ülikoolide ja Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse (KRK) tähtaegade ja ressursside täpsustamine; õpetajate järelkasvu tagamiseks õppekohtade arvu suurendamise tähtaja täpsustamine ja programmi „Noored Kooli" tähtaja muutmine; sihtrühmaga (rändetaustaga lapsed) kokkupuutuvate kohalike omavalitsuste (KOV) ja nende hallatavate asutuste töötajate rahastuse täpsustamine; õpilaste keeleoskuse arengu toetamise tegevusena alates 2026. aastast suurema tähelepanu pööramine eestikeelsetele koolidele, kus on palju muu emakeelega lapsi, ning juhtidele toetava kooli- ja töökultuuri koolituste ja programmide pakkumine; tegevkoolijuhtide arenguprogrammide tähtaja täpsustamine; alustavate lasteaia- ja koolijuhtide arenguprogrammide meetme tähtaja, partneri ja maksumuse täpsustamine; Tartu Ülikooli eetikakeskuse pilootprojekti tähtaja täpsustamine; MTÜ ASÕP-i asendusõpetajate teenuse ressursside ja tähtaja täpsustamine; hindamisvahendite hulka A1-taseme testi lisamine muukeelsete laste keeletaseme väljaselgitamiseks lasteaia lõpus või 1. klassi alguses; õppevara kättesaadavuse tähtaja täpsustamine.

3) Eemaldatud tegevused (*viide: eemaldatud tegevused*): alushariduse tugispetsialisti lähtetoetuse rakendamine; tegevkoolijuhtide arenguprogrammide läbiviimine sihitatult üleminekukoolidele (sh Ida-Virumaal), keeleõppeks sobivate võimaluste info edastamine ja nõustamine INSA eesti keele majades; INSA eesti keele majade keeleõpet toetavate tegevuste läbiviimine.

4) Lõpetatud tegevused (*viide: lõpetatud tegevused*): tegevkoolijuhtide arenguprogrammide läbiviimine sihitatult üleminekukoolidele (sh Ida-Virumaal).

5) Läbivalt muudetud tegevused: läbivalt on muudetud ressursse ja rahastusallikaid. Ressursse ja rahastusallikaid muudeti läbivalt seoses haridusliku lõimumise baaseelarve kinnitamisega alates 2024. aastast, mis kattis ka varasemad lisarahastuse vajadused ja püsikohustused. Kuna baaseelarvet ja lisarahastust pole eraldi seiratud ning tegevusi rahastatakse ühtse tervikuna HTM-i valitsemisala tegevuskuludest, viidi tegevuskava ressursijaotus vastavusse tegeliku eelarvestruktuuriga. Samuti suunati vahendid tegevuste lõppemisel ümber reformi käigus tekkinud uute prioriteetsete tegevuste katmiseks.

Mõisted:

- Lisatud tegevused – 2026. aastal tegevuskavasse lisatud uued tegevused, mis täidavad otseselt eestikeelsele õppele ülemineku eesmärki ja vajadusi.

- Täpsustatud tegevused – tegevuskavas juba olemasolevad tegevused, kus muutus osaliselt tegevuse sisu, sihtrühm, ressursid, tegija või muu oluline aspekt ning on seetõttu seletuskirjas täpsemalt lahti kirjutatud.
- Eemaldatud tegevused – tegevused, mille algne eesmärk ja sihtrühm ei ole enam seotud eestikeelsele õppele ülemineku vahetute vajadustega ning on seetõttu tegevuskavast välja arvatud.
- Lõpetatud tegevused - tegevused, mis lõpetati enne tegevuskavasse planeeritud perioodi lõppemist seoses eesmärkide varasema püstitamisega või vajaduse ümberhindamisega.
- Tehtud tegevused – tegevused, mis on tegevuskavas planeeritud ajaperioodi jooksul ellu viidud.
- Läbivalt muudetud tegevused – terve dokumendi lõikes on korrigeeritud ühte kindlat valdkonda.

Mitteaktiivsed tegevused on tegevuskavas hallil taustal (nt lõpetatud, eemaldatud ja tehtud tegevused), et eristada tegevustest, mis veel toimuvad.

Selgitused tegevuskavas 2026. aastal sisse viidud täiendustele

1. Olemasolevate õigusnormide hindamine ja vajadusel muutmine ning õigusaktide täiendamine

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 2. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava muutmine (KELS). Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ajakohastamine (2024. kinnitatud AHS alusel).

Alusharidusseadus võeti vastu 11.12.2024 ja see jõustus 01.09.2025. Alushariduse riiklik õppekava on kehtestatud alusharidusseaduse § 7 lõike 1 alusel 07.08.2025. Tulenevalt rakendussätetest on tegevuse tähtaega korrigeeritud: nii lasteaiad kui ka alushariduse süsteemi kuuluvad lastehoiud on kohustatud viima oma õppekavad riikliku õppekavaga vastavusse hiljemalt 31.08.2026.

Tegevus 3. Põhikooli riikliku õppekava muutmine (ülemineku aastatel kehtivad erinevad variandid).

Tegevuste tähtajad on viidud vastavusse õigusaktide tegeliku menetlusprotsessi, vastuvõtmise ja jõustumise kronoloogiaga. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava ja lisade muutmine ning keele ja kirjanduse ja võõrkeelte valdkonnakavade muutmine kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt 23.02.2023. Õppekavaarenduse järgmise faasiga seotud tegevused – sealhulgas õppekeelest erineva emakeele ja kultuuriõppe toetava valikainekava loomine, tingimuste ja korra kehtestamine, rakendussuuniste väljatöötamine ning juhendmaterjalide koostamine koolidele – viidi lõpule paralleelselt uuendatud Vabariigi Valitsuse määruse jõustumisega

02.09.2024. Kõik loetletud õppekavalised alusdokumendid ja juhendmaterjalid on koolidele rakendamiseks valmis ja kättesaadavad.

Viide: tehtud tegevused

Tegevus 5. Keeleseaduse eelnõu on valminud ja valitsusele esitatud.

Keelevaldkonna õigusruumi analüüs ja keeleseaduse eelnõu on tähtaegselt ette valmistatud ning muudatuste vajadus analüüsitud. Täiendavaid ettepanekuid kooskõlastusringidelt ei laekunud. Kuna keeleseaduse muudatuste vastuvõtmine ei oma vahetut ja otsest mõju eestikeelsele õppele ülemineku reformi edule, loetakse tegevus tegevuskava raames lõpetatuks. Eelnõu kaudsed mõjud (nt audiovisuaalmeedia regulatsioon) puudutavad eelkõige laiemat lõimumisvaldkonda. Tegevuskavasse lisatakse märge 'tehtud'.

2. Koolide pidamise riigile üleandmine ja investeeringud Ida-Virumaa koolivõrgus

Viide: tehtud tegevused

Tegevus 6. Ida-Virumaa koolivõrgu korrastamise jätkamiseks investeeringute kava koostamine (sh vajadusel riigi pidamisele üle antud koolide taristu). Riigikoolide investeeringud.

Pärast koolide riigile üleandmist ja 2025. aastal investeeringute kava kinnitamist on Ida-Virumaa riigikoolide taristuprojektid praegu analüüsi- ja teostusfaasis. Kuna objektide renoveerimine ja rajamine toimub järgnevate aastate jooksul, pikendatakse tegevuste tähtaega tegevuskavas kuni aastani 2029.

3. Ülemineku nõustamine, järelevalve ja kvaliteeditugi

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 7. Koolide ja kohalike omavalitsuste nõustamis- ja arendustoe korralduse väljatöötamine. Temaatilise (õppekeel ja keeleõpe) järelevalve mahu suurendamine ja järelvalvesüsteemi arendamine koostöös Keeleametiga lähtudes HTMi 2022. a temaatilise järelevalve „Eesti keele ja eestikeelse õppe korraldusest vene õppekeelega koolides" tulemustest; järelevalve läbiviimise jätkamine. Alates 2026.a koolide ja lasteaedade riskipõhine järelvalve.

Täpsustati koolide ja kohaliku omavalitsuste nõustamis- ja arendustoe korraldamise ressursse ja rahastust. Koolide ja kohalike omavalitsuste nõustamis- ja arendustoe korraldus töötati välja 2022. aastal HTM/HARNO valitsemisala tegevuskulude arvelt. Varasemalt tegevuse juures kajastatud kahe ametikoha palgafond (0,08 mln eurot aastas) on seotud hilisema nõustamistegevuse elluviimisega ning ei ole käsitletava tegevuse otsene kulu. Seetõttu eemaldati ka tegevuskavast eelarve summa 0,08 mln eurot aastas ning lisati rahastuse juurde

HARNO valitsemisala tegevuskulud.

Eestikeelsele õppele üleminevatele koolidele on laiem temaatiline järelevalve tehtud ning seoses sellega ei jätkata järelevalvet senises mahus. Järgneval perioodil keskendub järelevalve eelkõige lasteaedadele (muu kodukeelega laste alusharidusasutused), et toetada tõhusamalt järelevalvest ilmnenud vajadusi. Koolide puhul minnakse üle riskipõhisele järelevalvele, mille hindamispõhimõtteid ja mudeleid töötatakse hetkel välja seiresüsteemi osana (vt muud üleminekut toetavad tegevused, lisatud tegevused 2026). Tulenevalt sellest on tegevuse sõnastusse lisatud koolide ja lasteaedade riskipõhise järelevalve läbiviimine.

Tegevus 8. Koolikorraldust ja metoodikat käsitlevate üleminekumudelite väljatöötamine ekspertide toel (üldharidus ja kutseharidus). Koolikorraldust ja metoodikat käsitlevate üleminekumudelite rakendamine, ekspertide toel edasi arendamine ja teiste õppeasutustega kogemuste jagamine, sh nõustamine metoodikate kasutuselevõtul.

Täpsustati üleminekumudelite väljatöötamise eelarvet: perioodiks 2023–2024 märgitud tegevuskulu summas 0,4 miljonit eurot sisaldas algselt ka Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse (KRK) mudeli (Edgar) väljatöötamist. Narva Gümnaasiumi tegevused lõppesid 2024. a iga-aastase 0,3 mln eelarvega. Tegevused viidi eraldi ridadele, et eristada aktiivne tegevus tehtud tegevusest ning korrigeeriti eelarve read vastavalt tegevustele.

Kuna tegevuse algfaasis puudusid täpsed alused eelarvestamiseks, ei olnud edasisi summasid esialgu märgitud. Astangu KRK ja ülikoolide ekspertide väljatöötatud mudeli rakendamine kutseõppeasutustes jätkub. Perioodil 2025–2030 keskendutakse mudelite praktilisele rakendamisele, ekspertide toel edasiarendamisele, kogemuste jagamisele ning kutseõppeasutuste õpetajate koolitamisele ja nõustamisele.

Astangu KRK tegevuste jätkamine on planeeritud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava lõpuni maksumusega 0,1 miljonit eurot aastas, mis kaetakse Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala tegevuskuludest.

Tegevus 9. EKI eksperdid nõustavad keelekümblusprogrammiga liitunud haridusasutusi üleminekuperioodil.

Tegevuse sõnastus viidi kooskõlasse eesmärgi sõnastusega ja täpsustati eelarvet - palgafond 0,04 miljonit eurot aastas.

Lisatud tegevused 2026

HTMi strateegilised nõustajad toetavad haridusasutuste juhtkondi ja KOVisid.

Tegevuskavasse on lisatud eraldiseisev vajaduspõhine nõustamistegevus. Algselt sisaldus strateegilise nõustamise tegevus keelekümblusprogrammi real (rida 9), kuid reformi laienedes on tekkinud vajadus toetada kõiki eestikeelsele õppele üle läinud või üleminekuprotsessis olevaid haridusasutusi tervikuna, sh ka varasemaid eestikeelseid haridusasutusi, kus õpib märkimisväärne hulk eesti keelest erineva emakeelega lapsi või õpilasi. Haridus- ja Teadusministeeriumi strateegilised nõustajad nõustavad ning toetavad haridusasutuste

juhtkondi ja kohalikke omavalitsusi eestikeelsele õppele ülemineku strateegilisel planeerimisel ja juhtimisel. Tegevuse eesmärk on tagada haridusasutuste juhtimistasandil ja koolipidajate juures ühtne arusaam üleminekuprotsessi eesmärkidest ning pakkuda vajaduspõhist tuge organisatsiooni muudatuste juhtimisel. Tegevust viib aastatel 2024–2030 ellu HTM ning seda finantseeritakse HTM valitsemisala tegevuskuludest (0,08 miljonit eurot aastas).

EKI keelevaldkonna metoodilised nõustajad toetavad haridusasutuse õpetajaid õppetegevuste ja tundide läbiviimisel ja metoodika valikul.

EKI keelevaldkonna metoodilised nõustajad toetavad vahetult haridusasutuste õpetajaid õppetegevuste ja tundide läbiviimisel ning sobiva metoodika valikul. Tegevuse eesmärk on tõsta õpetajate metoodilist pädevust muukeelsete või mitmekeelse taustaga õppijate õpetamisel ning pakkuda praktilist tuge igapäevase õppetöö kvaliteedi tagamiseks üleminekuprotsessis. Tegevust viib kuni 2029. aastani ellu EKI ning seda finantseeritakse ESF keelepoliitika eelarvest tegevuse 20 alt.

4.Asjatundlike õpetajate ja koolijuhtide olemasolu tagamine ja motiveerimine

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 11. Alushariduse õpetajate, klassiõpetajate, eesti keele (sh E2) õpetajate, aineõpetajate ja eesti keelt valdavate kutseõpetajate õppekavadel õppekohtade arvu suurendamine, alustava õpetaja tugiprogrammi toetamine (halduslepingud).

Tähtaega on korrigeeritud ja pikendatud kuni aastani 2030, kuna tegemist on jätkuva iga-aastase tegevusega. Halduslepingud ülikoolidega sõlmitakse igal aastal uuesti ja lisaõppekohti luuakse regulaarselt, et vastata haridusasutuste pikaajalisele vajadusele kvalifitseeritud õpetajate järele. Samuti jätkub igal aastal alustava õpetaja tugiprogrammi toetamine planeeritud eelarve raames.

Tegevus 15. Ida-Virumaa haridustöötajate töö väärtustamiseks ja lisaõpetajate saamiseks täiendava tööjõukulude toetuse eraldamise aluste väljatöötamine ja rakendamine (alates 2023 septembrist).

Tegevuse lõpptähtaega on korrigeeritud: uus periood on aastateks 2023–2029. Tähtaja muudatus tuleneb tegevuse liikumisest haridus- ja noorteprogrammi 2026–2029 meetme „Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad" tegevuse „Võrdsete võimaluste tagamine hariduses" hulka, tagades toetusmeetme eesmärgipärase ja kestliku jätkumise.

Tegevus 16. Sihtstipendiumi rakendamine eesti keele kui teise keele õpetaja, klassiõpetaja, mitme aine õpetaja, aineõpetaja ja tugispetsialisti õppekaval õppivatele üliõpilasele alates 2023/2024. õa. Alushariduse tugispetsialisti lähtetoetuse rakendamine – tugispetsialistil on õigus taotleda tugispetsialisti lähtetoetust põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 771 sätestatud tingimustel ja korras.

Eelarve muutus 2026. aastal seetõttu, et ülikoolidele võimaldati ühekordselt õpetajakoolituse vastuvõtu suurendamist, mis tõstis stipendiumisaajate arvu ja kasvatas 2026. aasta kulu 8,12

miljoni euroni. Edasiste aastate eelarve on aga muutuv ja seda ei saa prognoosida järgnevateks aastateks, kuna ülikoolidega lepitakse vajaduspõhiselt kokku igaks aastakson eestikeelse hariduse ülemineku (EHÜ) eelarvest rahastatavate õpetajakoolituse lisakohtade lõplik arv.

Viide: eemaldatud tegevused

Alushariduse lähtetoetuse rakendamise tegevus arvatakse tegevuskavast välja, kuna meetme edasine juhtimine toimub tavapärase riikliku korralduse kaudu. Alushariduse tugispetsialistide lähtetoetuse õiguslik alus loodi koolieelse lasteasutuse seaduse muudatusena ja see jõustus 01.09.2023. Toetuse taotluste sisulise menetlemise ja väljamaksmisega tegeleb Haridus- ja Noorteamet. Kuna tegemist ei ole käesoleva tegevuskava eelarvest finantseeritava eraldiseisva tegevusega, vaid lähtetoetuse suurus nähakse ette iga-aastases riigieelarve seaduses (näiteks 2026. aasta riigieelarve seaduse § 2 lg 2 alusel) ning vahendid tagatakse otse riigieelarvest, puudub vajadus selle punkti edasiseks dubleerimiseks ülemineku tegevuskavas.

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 18. Noored Kooli SA programmis osalejad toetavad eesti keelest erineva emakeelega õppijaid koolides üle Eesti. Eraldi ettevalmistust ja tuge pakutakse Ida-Virumaale ja endistesse vene õppekeelega koolidesse tööle suundujatele.

Tegevuse tähtaega on täpsustatud ja viidud vastavusse finantseerimise aluseks oleva meetme kestusega. Kuna Noored Kooli SA vabaühenduste toetusmeetme partnerlusperiood on planeeritud lõppema 2027. aastal, on ka tegevuskavas fikseeritud perioodiks märgitud 2023–2027.

Viide: eemaldatud tegevused

Tegevus 19. Sihtrühmaga (rändetaustaga lapsed) kokkupuutuvatele KOV ja selle hallatavate asutuste töötajatele, sh haridustöötajatele infoseminaride (sh koolitused) pakkumine rände, kultuurilise mitmekesisuse, lõimumise, sh kohanemise teemadel.

Tegevus arvatakse tegevuskavast välja, kuna selle algne eesmärk ja sihtrühm ei ole enam otseselt seotud eestikeelsele õppele ülemineku vahetute vajadustega. Rida lisati tegevuskavasse üleminekuperioodi algfaasis ja Ukraina sõja puhkemise taustal kaasneva kriisimeetmena, mil koolides töötas ajutiselt ilma nõutava keeleoskuse ja kvalifikatsioonita personal.

Haridustöötajate kvalifikatsiooni- ja keelenõuded täielikult jõustunud, mis tähendab, et nõuetele mittevastav sihtgrupp ei ole enam õppeasutustes tegev. Kuna Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIFi) meede on suunatud spetsiifiliselt kolmandatest riikidest pärit sisserändajate esmasele kohanemisele ning seda viib ellu Eesti Linnade ja Valdade Liit, puudub vajadus ja sisuline alus selle dubleerimiseks eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas. Tegevuse eelarve ei ole HTMi eelarves.

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 20. Kõikide formaalhariduses töötavate haridustöötajate, tugipersonali täienduskoolitused keeleõppemetoodika, LAK-õppe, lõimingu, tandemõppe teemal ning aineõpetajate ja kutseõpetajate eestikeelse õppe oskuste toetamiseks alusharidusest kutsehariduseni; arenguprogrammid keelevaldkonna ekspertidele, keeleõpetajatele ja koolimeeskondadele. Alates 2026. a. pööratakse rohkem tähelepanu eestikeelsetele koolidele, kus on palju muu emakeelega õpilasi. Haridusasutuse juhtidele pakutakse toetava kooli- ja töökultuuri koolitusi ja programme.

Tegevuse 20 eelarvet on suurendatud seoses Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Euroopa Liidu kaasrahastatud programmi "Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine" ehk "Keelesamm" (tegevuskavas märgitud kui keelepoliitika ESF) eelarve reservis olnud meetmesisese vahendite ümber jagamisega aastateks 2026–2029. Tegevuse 20 eelarve suureneb 9 miljonilt eurolt 16 miljoni euroni. Lisavahendite toel laiendatakse haridustöötajate täienduskoolituste mahtu ning tuuakse sisse uued, ülemineku vajadustest lähtuvad tegevussuunad. Sõnastust on täiendatud haridusasutuste juhtide toetava töökultuuri programmidega ning suunistega pöörata alates 2026. aastast kõrgendatud tähelepanu neile eestikeelsetele koolidele, kus on palju muu emakeelega õpilasi.

Viide: lõpetatud tegevused

Tegevus 21. Tegevkoolijuhtide arenguprogrammide läbiviimine sihitatult üleminekukoolidele (sh Ida-Virumaal).

Tegevus lõpetati seoses vajaduste ümberhindamisega ja varem püstitatud eesmärkide täitumisega. Üleminekukoolide juhtidele mõeldud arenguprogrammid viidi ellu HTMi valitsemisala tegevuskuludest aastatel 2023–2025. Selle aja jooksul läbis koolituse kolm juhiomaduste arendamisele suunatud gruppi (Ida-Virumaa, Harjumaa ja üle Eesti komplekteeritud grupp). Kuna püstitatud eesmärgid said saavutatud ja tegevus lõpetati 2025. aastal, kuigi eelnevalt olid see planeeritud kuni 2029. aastani. Koolijuhtidele suunatud edasised vajaduspõhised toetavad tegevused on üle viidud ESF-i (rida 20 tegevuste alla). Muudatus on tingitud vajadusest käsitleda koolimeeskonna arengut ja toetamist ühtse tervikuna.

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 22. Alustavate lasteaia- ja koolijuhtide arenguprogrammide läbiviimine (sh Ida-Virumaa juhtidele).

Meetme korrektne elluviimise periood õpetajapoliitika ESF programmist HANO on aastatel 2024–2029, mil meede ka ametlikult lõppeb. Tegevuste peamiseks partneriks on Tallinna Ülikool (TLÜ), kellega on sõlmitud partnerlusleping, ning haridusasutuste pidajad on programmide toimimisest ja läbiviimisest teavitatud.

Viide: eemaldatud tegevused

Tegevus 23. Tööjõulähetusprogrammi läbiviimine haridustöötajatele, kus omavahel on seotud eesti keele õpe ja töö samal ametikohal.

Tegevus eemaldatakse tegevuskavast eraldiseisva tegevusena. Muudatuse tingib Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) tegevuste väljaarvamine tegevuskavast, kuna sihtasutus ei panusta sellesse tegevusse otseselt. Eesti Keele Instituudi (EKI) kavandatud keeleõppetegevused sisalduvad juba tegevuse 33 (eesti keele kui riigikeele õpe) eelarves ning toetuse andmise tingimuste loogikas. Struktuuri selguse tagamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks koondatakse kogu haridustöötajate keeleõppe korraldus tegevuse 33 alla, mille raames tagatakse aastatel 2023–2029 kokku kuni 2 850 haridustöötaja keeleõpe Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest eelarvega 5,1 miljonit eurot.

Lisatud tegevused 2023

Viide: tehtud tegevused

2025. aastal alustab TÜ eetikakeskus koolidele suunatud pilootprojekti, lasteaedades toimuvad jätkutegevused.

Tegevus on lõppenud vastavalt planeeritud ajakavale. Ida-Virumaa kohalikele omavalitsustele ja lasteasutustele suunatud tugimeetmed on planeeritud mahus ja ajas ellu viidud. Tartu Ülikooli eetikakeskuse poolt koolidele läbiviidud pilootprojekt ning lasteaedadele suunatud metoodilised ja organisatsioonilised jätkutegevused on edukalt lõpule viidud ja tegevus tegevuskava raames täidetud.

Viide: täpsustatud tegevused

MTÜ ASÕP pakub strateegilise partnerluse raames kokkulepitud mahus koolidele ja koolieelsetele lasteasutustele asendusõpetaja teenust eestikeelsele õppele üleminekust tingitud asendusvajaduse leevendamiseks. MTÜ toetab magistrikraadiga asendusõpetajaid kvalifikatsiooni omandamisel (nn kasvuprogramm).

Tegevuse eelarvemahtusid on ajakohastatud tagasiulatuvalt alates 2025. aastast ja viidud vastavusse tegelike eraldistega. Seoses eesti keelele üleminekust tingitud asendusvajaduse ja teenuse kasutamise olulise kasvuga haridusasutustes, tehti otsus suurendada MTÜ ASÕP toetust alates 2025. aastast 939 000 eurole aastas.

Sama rahastusmäär (939 000 eurot) on eraldatud ka 2026. aastaks ning planeeritud 2027. aastaks, mis on vabaühenduste toetusmeetme käimasoleva strateegilise partnerlusperioodi viimane aasta. Ühtlasi on korrigeeritud rea sõnastust, asendades vananenud mõiste „koolieelsed lasteasutused“ uue alusharidusseaduse kohaselt mõistega „lasteaiad“.

Koostööprogramm TÜ ja TLÜga, mille raames ülikoolide tudengid pakuvad abiõpetajana tuge koolieelsete lasteasutuste ja koolide õpetajatele eesti keelest erineva emakeelega laste õpetamisel.

Tegevuse eelarvemahtusid on korrigeeritud vastavalt tegelikele eraldistele ja programmi laienemisele. 2025. aastal suurendati Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli eelarveid mõlemal kõrgkoolil 35 000 euro võrra, mistõttu kujunes esialgse 320 000 euro asemel 2025. aasta kahe ülikooli koondsummaks 390 000 eurot.

Seoses suurenenud vajadusega abiõpetajate järele on kahe ülikooli ühise koostööprogrammi eelarvet 2026. aastaks tõstetud 500 000 euroni ning samas mahus on finantseerimine ette nähtud ka 2027. aastaks.

Viide: tehtud tegevused

TÜNK viib perioodil 2023-2026. a läbi täiendkoolitused klassiõpetajate ümberõppeks.

Tegevuse eelarvemahtusid ja ajaraami on korrigeeritud vastavalt tegelikele eraldistele ja koolitustellimuse mahule. Tartu Ülikooli Narva Kolledži (edaspidi TÜNK) läbiviidava klassiõpetajate ümberõppe toetus kujunes vajaduse kasvu tõttu esialgselt planeeritust suuremaks, olles nii 2024. kui ka 2025. aastal 0,16 miljonit eurot aastas. Kuna kolmeaastane lisaõppe programm oli planeeritud perioodiks 2023–2026 (rakendumisega kuni 2025/2026. õppeaasta lõpuni) ja selleks ettenähtud maht on täidetud, siis 2026. aasta eelarvesse uusi vahendeid selle tegevuse jätkamiseks ette nähtud ei ole ning tegevus loetakse tehtuks.

Lisatud tegevused 2026

Mitmekeelse hariduse keskuse tegevused ülemineku toetamiseks.

TÜNK juures tegutseb mitmekeelse hariduse keskus, mis pakub üleminekuga seotud mitmekeelsuse ja multikultuurilisuse vajaduspõhiseid õpisündmusi. Tegevuse eesmärk on toetada lisaks üldhariduskoolide ja lasteaedade personalile ka huvihariduse õpetajaid ning noorsootöötajaid, tagades ühtse eestikeelse ja lõimitud arengukeskkonna kogu noore päevakava ulatuses. 2026. aastaks on mitmekeelse hariduse keskuse eelarve ülemineku toetamiseks 275 000 eurot. Tegemist ei ole uue tegevusega, kuid see on ekslikult tegevuskavast varem välja jäänud. Tegevust on HTMi valitsemisala tegevuskuludest rahastatud alates 2023. aastast.

TÜNK metoodikakeskuse avamine ja metoodilise toe pakkumine Ida-Virumaa haridustöötajatele.

Tegevuskavasse lisati uus tegevus „TÜNK metoodikakeskuse avamine ja metoodilise toe pakkumine Ida-Virumaa haridustöötajatele“, mida viib perioodil 2026–2029 ellu Tartu Ülikooli Narva Kolledž. TÜNK metoodikakeskuse eesmärk on pakkuda Ida-Virumaal haridustöötajatele, huviharidus- ja noorsootöötajatele eestikeelsele õppele üleminekuks

vajalikku metoodilist nõustamist ja tuge. Tegevuse 2026. aasta maht on 282 000 eurot ning seda rahastatakse HTMi valitsemisala tegevuskuludest.

5. Õpilaste keeleõppe toetamine

Viide: tehtud tegevused

Tegevus 25. Alushariduse toetamine täienduskoolituste ja õppevaraga

Tegevus on vastavalt planeeritud ajakavale tehtud. Tegevuskavasse lisatakse märge ’tehtud’, mis on jäänud varasemate tegevuskava muudatustega korrigeerimata.

6. Õppevara ja hindamisvahendite olemasolu

Viide: tehtud tegevused

Tegevus 28. Pilootprojekti „Professionaalne eestikeelne õpetaja lasteaias“ tulemustele tuginedes luuakse alushariduse õppematerjalide e-käsiraamat.

Tegevus on vastavalt planeeritud ajakavale tehtud. AlusEst käsiraamat (üleminekut toetav juhendmaterjal alusharidusasutusele) on kahe ülikooli, Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool, koostöös koostatud ning e-Koolikotti kasutamiseks üles lisatud. Käsiraamatu sisu loomisel tugineti varasema pilootprojekti „Professionaalne eestikeelne õpetaja lasteaias“ käigus kogutud andmetele, tulemustele ja parimatele praktikatele. Juhendmaterjali tutvustused ja koolitused on toimunud. Tegevuskavasse lisatakse märge ’tehtud’.

Lisatud tegevused 2023

Viide: täpsustatud tegevused

4. ja 7. klasside eesti keelest erineva emakeelega õpilastele õppetöö kvaliteedi seiramiseks arendatakse ja luuakse eesti keele kui teise keele ja loodusõpetuse, vene keele kui emakeele ning matemaatika õpitulemuste hindamise vahendid.

Alates 2027. aastast on eelarve 0,1 miljonit eurot aastas (HARNOs lisandus analüütiku ametikoht; Tallinna Ülikooliga sõlmiti leping tasemetööde taustaküsimustikesse õpimotivatsiooni ja õpistrateegiate kasutamise küsimuste koostamiseks ning analüüsiks).

Lisatud tegevused 2025

Viide: täpsustatud tegevused

Eestikeelsele õppele üleminekuks vajaliku õppevara olemasolu on tagatud.

Tegevuse tähtaega on pikendatud kuni 2030. aastani hõlmates III kooliastme vajadust soetada eestikeeleseid õppe- ja ilukirjandust eestikeelse õppetöö läbiviimiseks. Eelarvet on korrigeeritud alates 2027. a vastavalt prognoosidele.

Viide: eemaldatud tegevused

Koolipsühholoogidele tööks vajalike vene keele ja kultuuri eripäradest tulenevate normidega arvestavate hindamisvahendite uuendamine.

Tegevus arvatakse tegevuskavast välja, kuna selle jätkamine ei ole ülemineku eesmärke silmas pidades otstarbekas. 2025. aastal tegevust ei alustatud. Eestikeelsele õppele ülemineku eesmärk on ühtse eesti õppekeelega haridussüsteemi loomine, kus ka tugisüsteemid ja hindamismetoodikad peavad toetama riigikeelset õppeprotsessi. Tänases Eesti koolis tuleb tugisüsteemidel arvestada erinevate keelte ja kultuuriliste taustadega õpilastega, mitte ainult venekeelse sihtrühmaga. Toetudes koolipsühholoogide kutsestandarditele on kultuuriteadlikkus, kultuuriliste, religioossete jms erinevustega arvestamine osa koolipsühholoogide pädevusest. Spetsiifiliselt venekeelsete ja -kultuuriliste normidega arvestavate psühholoogiliste hindamisvahendite uuendamine ei ole seotud sisuliselt ülemineku tegevuskava põhisuunaga.

Lisatud tegevused 2026

Juhendmaterjalide loomine koolide õpetajatele LAK-õppe metoodika rakendamiseks erinevates kooliastmetes ja õppeainetes.

Lisatakse uus tegevus õpetajate metoodiliseks toetamiseks LAK-õppe rakendamisel (periood 2025–2029, ESF keelepoliitika rahastus). EKI juhtimisel valmivad ESF Keelesamm programmist 2026/2027. õppeaasta jooksul matemaatika, loodusõpetuse, ajaloo, inimese- ja ühiskonnaõpetuse juhendmaterjalid II kooliastmele. Tegevuse raames luuakse praktilised tööriistad ja metoodilised juhendmaterjalid tundide kavandamiseks, keskendudes mõistmise ja väljendusoskuse toetamisele ning diferentseerimisele. Vajaduspõhine juhendmaterjalide loomine jätkub. Tegevus jätkub kuni 2029. a (luuakse III kooliastme juhendmaterjale eestikeelseks aineõppeks).

Esimese kooliastme HEV-õpilaste matemaatika ja loodusõpetuse õpitulemusi mõõtvate testide loomine.

HARNO juhtimisel 2026. aasta aprillis käivitatud töörühma on kaasatud Tallinna Ülikooli teadurid ja tegevõpetajad. Alustatakse 3. klassi HEV-õpilastele mõeldud matemaatika ja loodusõpetuse lihtsustatud e-testide kui õppimist toetava hindamisvahendi väljatöötamist.

E2 e-testide korrastamine ja ajakohastamine.

2026. aasta suve jooksul viiakse läbi EISi E2 e-harjutuste (481 tk) ja e-testide (12 tk) sisuline ja tehniline ajakohastamine: praegustele vajadustele mittevastavad materjalid arhiveeritakse

ning vajalikud ülesanded korrigeeritakse. 2026/2027. õppeaasta sügiseks on koolidele tagatud kehtivatele õppekavadele ja keeleoskusnõuetele vastav harjutuspank, mida laiendatakse uute harjutustega. Arendustööd tehakse ESF rahastusest (õppekava ja õppekava arendamine).

Töötatakse välja A1 test eesti keelest erineva emakeelega laste keeletaseme väljaselgitamiseks lasteaia lõpus ja/või 1. klassi alguses (2026-2028).

HARNO juhtimisel 2026. aasta aprillis käivitatud töörühma on kaasatud Tallinna Ülikooli teadurid ja tegevõpetajad. Luuakse hindamisvahend õpetaja tööriistana, et selgitada välja lasteaeda lõpetava või 1. klassi astunud eesti keelest erineva emakeelega õpilase keeleline toevajadus. Arendustöö on planeeritud aastateks 2026–2028, millest 2026. aasta on ette nähtud testi pilootversiooni testimiseks. Piloteerimise tulemuste põhjal täpsustatakse arenduse järgmisi etappe ja kinnitatakse detailne tegevuskava hindamisevahendi käiku andmiseks.

8. Haridustöötajate, noosrootöötajate ja huvihariduse õpetajate eesti keele õpe

Viide: eemaldatud tegevused

Tegevus 34. Keeleõppeks sobivate võimaluste info edastamine ja nõustamine INSA eesti keele majades. INSA eesti keele majade keeleõpet toetavate tegevuste läbiviimine (sh haridustöötajatele).

Tegevus arvatakse tegevuskavast välja, kuna sellel puudub otsene ja eelarveline seos tegevuskava fookustegevustega. Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) eesti keele majade tegevused (keelesõbra programm, keelekohvikud jm) kujutavad endast asutuse üldist täiskasvanute keeleõppe püsitoetust, mida finantseeritakse väljaspool antud eelarveraamistikku. Kuna tegemist on tegevuskava seisukohalt vaid kaudselt toetava tegevusega, millele ei ole kavas eraldi eelarvet ette nähtud, on punkti hoidmine siin ebaotstarbekas ja see eemaldatakse struktuuri selguse huvides. Haridustöötajatele on keeleõppe võimalused tagatud täies mahus keelepoliitika ESF tegevustest (tegevus 33).

Viide: täpsustatud tegevused

Tegevus 35. Rahvusvähemuste emakeeleõpe on toetatud

Muudatusega täpsustatakse eelarve mahtu. Kui varasemalt oli rahvusvähemuste emakeeleõppe ja kultuuriseltside toetusteks ette nähtud 0,2 miljonit eurot aastas, siis 2025. ja 2026. aastal on eelarverida suurendatud 0,25 miljoni euroni aastas. Eelarverea suurenemine ei tähenda taotlejatele antavate sisuliste toetuste mahu kasvu. Varasemalt koordineeris taotlusvooru HTM ning tegevusega seotud tööjõu- ja halduskulusid sellel eelarvereal ei kajastatud. Vooru koordineerimise üleviimisel Integratsiooni Sihtasutusse (INSA) lisandusid eelarvereale tegevuse läbiviimisega seotud haldus- ja tööjõukulud, mis tõid kaasa kogusumma korrigeerimise 0,25 miljoni euroni.

9. Muud üleminekut toetavad tegevused

Lisatud tegevused 2026

Eestikeelsele õppele ülemineku seiresüsteemi väljatöötamine. Ülemineku tegevuste tulemuslikkuse hindamine. Seiresüsteemi rakendamine.

Tegevuskavasse lisatakse eestikeelsele õppele ülemineku seiresüsteemi väljatöötamine ja rakendamine perioodiks 2026–2030. Seiresüsteemi loomise peamine eesmärk on näidata ja hinnata eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava tegelikku mõju ja reformi edenemist. Süsteem peab andma selge andmepõhise ülevaate sellest, kas ja kuidas kavas planeeritud tegevused toetavad õpilaste ja haridustöötajate arengut ning kus on vajadus meetmete korrigeerimiseks. Sellest lähtuvalt võetakse arvesse kahte olulist põhimõtet: mõõdikute terviklikkust mõju hindamisel ja andmepõhise sekkumisvajaduse väljaselgitamist.